רבי ישמעאל בן אלישע – העיד על עצמו שחטא בשל אי-זהירות בגזירה

דף עבודה מלא • תנאים חלק ב • כיתות ב׳–ד׳

שם: _____ כיתה: _____

תקציר מדויק

הדמות המרכזית היא התנא הקדוש רבי ישמעאל בן אלישע. מגדולי חכמי ישראל, חברו של רבי עקיבא. אדם קדוש שעבר ייסורים וניצל משבי בילדותו, וכל חייו הם קודש ללימוד התורה.. האתגר: חכמים גזרו "לא יקרא אדם לאור הנר בשבת", מחשש שמא מתוך שקיעות בלימוד, ישכח ששבת היום, ויטה את מנורת השמן כדי להביא עוד שמן לפתילה (מעשה שאסור בשבת). רבי ישמעאל, מתוך אהבת התורה העצומה שלו וביטחונו בקדושתו, סבור שעליו הגזרה לא תשפיע: "אני אקרא ולא אטה". רגע השיא: במקום לתרץ תירוצים, רבי ישמעאל כותב מיד במוצאי שבת בפנקסו הודאה מפורשת בחטאו, ומקבל על עצמו להביא קורבן חטאת שמנה לכשיבנה בית המקדש. המסר: בחירה בטוב, תורה ומידות טובות

דיוק במקור: דף העבודה מבוסס על גרעין הסיפור והמקורות המובאים בקובץ. תיאורי אווירה ודיאלוגים שבעיבוד אינם משמשים כאן כשאלות ידע.

1. שאלות על הסיפור הזה

א. בסיפור „העיד על עצמו שחטא בשל אי-זהירות בגזירה", מי פעל ומול איזה קושי?

ב. כיצד התחיל המצב: חכמים גזרו "לא יקרא אדם לאור הנר בשבת", מחשש שמא מתוך שקיעות בלימוד, ישכח ששבת היום, ויטה את מנורת...?

ג. מה הוביל אל הרגע: הַגְּזֵרָה שֶׁל חֲכָמִים וְהַבִּטָּחוֹן הַגָּדוֹל?

ד. כיצד הסתיים המהלך ב־הַהֶלֶם וְהַזְּעָקָה בַּחֹשֶׁךְ?

ה. הביאו פרט מן הסיפור המוכיח את המסר „בחירה בטוב, תורה ומידות טובות".

2. מילים ורצף אירועים

מילים מתוך כותרת הסיפור והמסר

המילה	פירושה בתוך הסיפור	האירוע שבו היא מתאימה
העיד		
עצמו		
שחטא		

סדרו את אירועי „העיד על עצמו שחטא בשל אי-זהירות בגזירה”

סימון	האירוע	מספר בסדר
□	חכמים גזרו "לא יקרא אדם לאור הנר בשבת", מחשש שמא מתוך שקיעות בלימוד, ישכח ששבת היום, ויטה את מנורת…	_____
□	פְּתִיחָה: רֵיחַ שֶׁמֶן הַזַּיִת וְאוֹרָהּ שֶׁל שַׁבָּת	_____
□	הַגְזֵרָה שֶׁל חֲכָמִים וְהַבִּטָּחוֹן הַגָּדוֹל	_____
□	הָאוֹר נֶחֱלָשׁ – הַלֵּב מִשְׁתּוֹקֵק	_____
□	הַהֶלֶם וְהַזְּעָקָה בַּחֹשֶׁךְ	_____

נכון או לא נכון — תקנו את המשפטים השגויים

האתגר המרכזי היה: חכמים גזרו "לא יקרא אדם לאור הנר בשבת", מחשש שמא מתוך שקיעות בלימוד, ישכח ששבת היום, ויטה את מנורת השמן כדי להביא עוד שמן לפתילה (מעשה שאסור בשבת). רבי ישמעאל, מתוך אהבת התורה העצומה שלו וביטחונו בקדושתו, סבור שעליו הגזרה לא תשפיע: "אני אקרא ולא.…	□ נכון □ לא נכון
נקודת השיא הייתה: במקום לתרץ תירוצים, רבי ישמעאל כותב מיד במוצאי שבת בפנקסו הודאה מפורשת בחטאו, ומקבל על עצמו להביא קורבן חטאת שמנה לכשיבנה בית המקדש..	□ נכון □ לא נכון
התנא הקדוש רבי ישמעאל בן אלישע. מגדולי חכמי ישראל, חברו של רבי עקיבא. אדם קדוש שעבר ייסורים וניצל משבי בילדותו, וכל חייו הם קודש ללימוד התורה. התעלם מן האתגר, ולכן הסיפור הסתיים בלי כל שינוי.	□ נכון □ לא נכון

תיקון המשפט השגוי:

3. סיבה ותוצאה

מה קרה?	מדוע?	מה השתנה?
חכמים גזרו "לא יקרא אדם לאור הנר בשבת", מחשש שמא מתוך שקיעות בלימוד, ישכח ששבת היום, ויטה את מנורת…		
הַגְּזֵרָה שֶׁל חֲכָמִים וְהַבִּטָּחוֹן הַגָּדוֹל		
הַהֶלֶם וְהַזְּעָקָה בַּחֹשֶׁךְ		

מה היה עלול לקרות אילו הדמות לא הייתה פועלת?

איזו בחירה הייתה משמעותית במיוחד?

---

4. הבנה אישית

מה מגלה המעשה על הדמות?

הסבירו את המסר לילד צעיר יותר.

מה שייך לגרעין המקור ומה נראה כתוספת המחשה?

---

5. קומיקס – ארבעה רגעים

ציירו את עיקרי הסיפור וכתבו משפט מתחת לכל ציור.

1. חכמים גזרו "לא יקרא אדם לאור הנר בשבת", מחשש שמא מתוך שקיעות בלימוד, ישכח ששבת היום, ויטה את מנורת…	**2. פְּתִיחָה: רֵיחַ שֶׁמֶן הַזַּיִת וְאוֹרָהּ שֶׁל שַׁבָּת**
3. הַגְּזֵרָה שֶׁל חֲכָמִים וְהַבְּטָחוֹן הַגָּדוֹל	**4. הָאוֹר נֶחֱלָשׁ – הַלֵּב מִשְׁתּוֹקֵק**

כותרת חדשה

מדוע בחרתי בה?

6. כתיבה יצירתית בעקבות „העיד על עצמו שחטא בשל אי-זהירות בגזירה”

☐ יומן של התנא הקדוש רבי ישמעאל בן אלישע. מגדולי חכמי ישראל, חברו של רבי עקיבא. אדם קדוש שעבר ייסורים וניצל משבי בילדותו, וכל חייו הם קודש ללימוד התורה. ברגע „במקום לתרץ תירוצים, רבי ישמעאל כותב מיד במוצאי שבת בפנקסו הודאה מפורשת בחטאו, ומקבל על עצמו להביא קורבן חטאת שמנה לכשיבנה בית המקדש.”.

☐ מכתב אל התנא הקדוש רבי ישמעאל בן אלישע. מגדולי חכמי ישראל, חברו של רבי עקיבא. אדם קדוש שעבר ייסורים וניצל משבי בילדותו, וכל חייו הם קודש ללימוד התורה.: כיצד המעשה לימד אותי „בחירה בטוב, תורה ומידות טובות”?

☐ ראיון: מדוע לא ויתרת כאשר „חכמים גזרו "לא יקרא אדם לאור הנר בשבת", מחשש שמא מתוך שקיעות בלימוד, ישכח ששבת היום, ויטה את מנורת השמן כדי להביא עוד שמן לפתילה (מעשה שאסור בשבת). רבי ישמעאל, מתוך אהבת התורה העצומה שלו וביטחונו בקדושתו, סבור שעליו הגזרה לא תשפיע: "אני אקרא ולא…”?

☐ ספרו את „הַגְּזֵרָה שֶׁל חֲכָמִים וְהַבִּטָּחוֹן הַגָּדוֹל” מנקודת מבט של מי שראה את המעשה.

המחזה של שלושה רגעים מדויקים

הסצנה	פעולות הדמויות	משפט מרכזי
חכמים גזרו "לא יקרא אדם לאור הנר בשבת", מחשש שמא מתוך שקיעות בלימוד, ישכח ששבת היום, ויטה את מנורת…		
הַגְּזֵרָה שֶׁל חֲכָמִים וְהַבִּטָּחוֹן הַגָּדוֹל		
הַהֶלֶם וְהַזְּעָקָה בַּחֹשֶׁךְ		

אפשר להוסיף רגשות ודיאלוגים, אך אין להציג אותם כאילו נאמרו במקור.

7. פתרון בעיות מתוך „העיד על עצמו שחטא בשל אי-זהירות בגזירה”

א. אילו עמדתם לצד התנא הקדוש רבי ישמעאל בן אלישע. מגדולי חכמי ישראל, חברו של רבי עקיבא. אדם קדוש שעבר ייסורים וניצל משבי בילדותו, וכל חייו הם קודש ללימוד התורה. בזמן „פְּתִיחָה: רֵיחַ שֶׁמֶן הַזַּיִת וְאוֹרָהּ שֶׁל שַׁבָּת”, איזו עצה הייתם נותנים ומדוע?

ב. חבר טוען שבמצב „חכמים גזרו "לא יקרא אדם לאור הנר בשבת", מחשש שמא מתוך שקיעות בלימוד, ישכח ששבת היום, ויטה את מנורת השמן כדי להביא עוד שמן לפתילה (מעשה שאסור בשבת). רבי ישמעאל, מתוך אהבת התורה העצומה שלו וביטחונו בקדושתו, סבור שעליו הגזרה לא תשפיע: "אני אקרא ולא…” עדיף לא לעשות דבר. השיבו לו בעזרת מה שקרה בסיפור.

ג. תארו מצב מחיי ילדים שבו אפשר ליישם דווקא את המסר „בחירה בטוב, תורה ומידות טובות”.

המשימה השבועית שלי בעקבות הסיפור

מעשה שמבטא את המסר	מתי?	בוצע
		☐

איזה רגע בסיפור עזר לי לבחור במעשה הזה?

8. ארבע רמות למידה — „העיד על עצמו שחטא בשל אי-זהירות בגזירה”

זכירה: מה קרה בין „חכמים גזרו "לא יקרא אדם לאור הנר בשבת", מחשש שמא מתוך שקיעות בלימוד, ישכח ששבת היום, ויטה את מנורת…” לבין „הַגְּזֵרָה שֶׁל חֲכָמִים וְהַבִּטָּחוֹן הַגָּדוֹל”?

הבנה: מדוע היה הרגע „במקום לתרץ תירוצים, רבי ישמעאל כותב מיד במוצאי שבת בפנקסו הודאה מפורשת בחטאו, ומקבל על עצמו להביא קורבן חטאת שמנה לכשיבנה בית המקדש.” נקודת השיא?

יישום: כיצד ניישם את „בחירה בטוב, תורה ומידות טובות” בבית או בכיתה?

יצירה: כתבו סיסמה המזכירה את התנא הקדוש רבי ישמעאל בן אלישע. מגדולי חכמי ישראל, חברו של רבי עקיבא. אדם קדוש שעבר ייסורים וניצל משבי בילדותו, וכל חייו הם קודש ללימוד התורה. ואת המסר.

9. אהבת השם מתוך הסיפור

הסיפור מלמד: בחירה בטוב, תורה ומידות טובות. המעשה של התנא הקדוש רבי ישמעאל בן אלישע. מגדולי חכמי ישראל, חברו של רבי עקיבא. אדם קדוש שעבר ייסורים וניצל משבי בילדותו, וכל חייו הם קודש ללימוד התורה. מראה כיצד ערך תורני נעשה לבחירה ממשית ברגע של קושי.

איזה מעשה מסוים של התנא הקדוש רבי ישמעאל בן אלישע. מגדולי חכמי ישראל, חברו של רבי עקיבא. אדם קדוש שעבר ייסורים וניצל משבי בילדותו, וכל חייו הם קודש ללימוד התורה. יכול לעורר בי רצון להתקרב להשם?

איזו החלטה קטנה, הקשורה ל־„הַהֶלֶם וְהַזְּעָקָה בַּחֹשֶׁךְ”, אקבל בלי נדר?

בעקבות „העיד על עצמו שחטא בשל אי-זהירות בגזירה” אני רוצה לעבוד על _____ באמצעות _____.

מחוון למורה – 100 נקודות

תחום	נקודות	הערה
ידיעת הסיפור והדיוק	25	
סיבה ותוצאה	25	
הסבר אישי	20	
יצירתיות ובהירות	15	
יישום ואהבת השם	15	